

DIZAJN

Nexus slobody

Na prelome rokov sa v prominentnej newyorskej galérii R & Company predvedú miláčikovia súčasnej americkej scény umeleckého dizajnu, bratia Nikolai a Simon Haasovci.

Pripravil: Michal Lalinský; Foto: Joe Kramm/Courtesy of R & Company

Foto: Daniel Hrese

Organický rast: *séria objektov «Accretion» využíva nezvyčajné postupy práce s glazúrovanou keramikou, ovplyvnené kryštalizačnými a sedimentačnými procesmi v prírode.*

Kľúčovou súvislosťou, ktorá preniká pozoruhodnou prácou «výtvorných dizajnérov» dvojčiek Nikolaja a Simona Haasovcov, je koncepcia slobody, predovšetkým idealizovaná «kalifornská voľnosť». Simon Haas vo svojej eseji píše: «Kalifornia sa významne premieta do nášho umeleckého vývoja. Rôznorodosť jej kultúrnych impulzov či pestrosť krajinného rázu nás naučila, ako spájať fantáziu s realitou do jednotného celku. Posledné práce, ktoré sme pre výstavu «Cool World» pripravili, ponúkajú túto kalifornskú jedinečnosť tak, ako to od malička vnímame a cítime.» Názov výstavy «Cool World» má byť poctou rovnomennému filmu Ralpha Bakshiho z roku 1992 (s Kim Basinger a mladučkým Bradom Pittom). Haasovci už ako deti ostali posadnutí svojrúznou filmovou rečou snímky, kombináciou hranej a animovanej techniky, a najmä výrazne sexualizovaným obsahom (vďaka čomu bol mládeži neprístupný – teda im zakázaný). Prostý naratív Bakshiho filmu – najmä jeho jemne štekľivé vybočovanie z normatívnych hraníc – v nich ako hormónmi vyburcovaných tínedžerov vyvo-

lávalo dobrodružné fantazírovanie na explicitné témy. Viaceré vystavené diela zachytávajú práve tento motív, prenikajú opojným mixom nevinnosti, vzrušenia, zvedavosti či vtípu. Samotná výstava «Cool World» je pôsobivou «site-specific» kompozíciou v galerijnom priestore R & Company na ulici Franklin Street v New Yorku. Zahŕňa doteraz nevystavované diela zo série «Beast», a tiež oceňovanú (pornograficky injektovanú) inštaláciu «Advocates for the Sexual Outsider», pôvodne pripravenú pre podujatie Design Miami/Basel. Nové prírastky kolekcie váz «Accretion» či séria malieb v ručne vytvarovaných rámoch navyše dopĺňajú celok expozície, rozvíjajú širokospektrálny záber tvorby, ktorú charakterizuje vynaliezavosť aj dôvtip autorov. Pikantné na výstavnej koncepcii je, že jej referenčnú tému – štekľivý film «Cool World» – Haasovci zo spomenutých dôvodov nikdy nevideli. A vidieť ani neplánujú – naopak, nechávajú sa unášať idealizovanou fantáziou o jeho esencii tak, ako si ju uchovali v pamäti. Pracujú s ňou ako s prelomovým kultúrnym momentom miesto toho, aby film obnažili v kritickej analýze. V ich vnímaní re-

Sex a revolúcia: šokujúca kabinetná inštalácia «Advocates for the Sexual Outsider» z roku 2014 predstavuje túžbu autorov po utópii úplnej sexuálnej slobody.

prezentuje kultúru Los Angeles z čias ich detstva, ktorá bola založená na možnosti slobodnej voľby: človek si mohol nájsť vlastnú podobu reality, ignorovať všetko ostatné a nechať sa selektívne unášať iba vybranými časťami veľkomestského života. Skupiny vystavených objektov predstavujú tento druh fantázie. Ich základom je podľa Simona «emocionálne oslobodzujúca myšlienka, že veci sú čímkoľvek, čím chcete, aby boli.»

Práca komplementárnych dizajnérov Nikolaja a Simona Haasovcov (narodených v roku 1984) vychádza zo sebavedomých autorských stratégií, v ktorých sa prepája vysoká kultúra s nízkou a definujú ju intertextuálne odkazy na špecifickú podobu kalifornskej umeleckej prevádzky. Bratia – dvojčičky pochádzajú z umelecky vrstevnatej rodiny. Pod vplyvom mamy – opernej speváčky, otca – sochára, a herectvom zamestnaného brata sa od malička venovali všetkým podobám umeleckého sebavyjadrenia. Maľovali, spievali, hrali na hudobné nástroje, písali texty a pod otcovým vplyvom dokonca tesali do kameňa. Ako dvadsiatnici hľadajúci svoje vlastné naplnenie umeleckých ambícií sa v roku 2003 rozišli: Simon pokračoval v štúdiu malby na Rhode Island School of Design, kým Nikolaj precestoval svet ako hudobník v kapelách Vincenta Galla, Seana Lenona či Jima O'Rourke. Po štyroch rokoch individuálneho rozptylenia sa opäť spojili a usadili v Los Angeles; od roku 2010 pôsobia pod hlavičkou Haas Brothers na rozmanitých projektoch prepojených s architektúrou. Kritický ohlas získali ako umeleckí priekopníci najmä vďaka neortodoxnému využitiu dostupných materiálovo-

SIMON HAAS, DIZAJNÉR: «Sme úplne posadnutí hľadaním nových spôsobov, ako zaobchádzať s materiálmi.»

Autorský originál: dvojmiestna lavica «Hairy J. Blige» zo série «Beast» preberá zoomorfne kontúry, zjavne podčiarknuté islandskou kožušinou, ebenovými rohmi a telesnými fragmentmi z bronzu.

Hraničná situácia: séria objektov «Beast» prináša spojenie autorského gesta v podobe plastiky (v prípade vyobrazeného diela «Edward Fur-Long» ako maskulinnej obludy s robmi a vystrčeným jazykom) s reálne použiteľným kusom užitočného umenia.

Adresné žarty: názov vazy «Large Marge Dong On Stomach» prezradí bujnú poetickú fantáziu bratov Haasovcov aj ich neodbytnú náklonnosť k autorským lotrovinám.

Prírodný ornament: ručne vytvarovanú vázu «Father» pokrýva porcelánová glazúra, ktorá vysublimovala na jej povrchu v amorfnom reliéfe.

-technologických postupov. Zaujímá ich magický svet interakcie človeka s prírodou, manipulácia hmoty a jej konfrontácia s prirodzenými fyzikálnymi procesmi. Ich dizajnérske objekty sú žánrovo výrazne divergentné smerom k voľnému umeniu, najmä sochársky citlivému spracovaniu formy. V súčasnosti sa motívy v diele Haasovcov posúvajú od zaujatia prírodou (zoomorfným tvaroslovím) či vedecko-fantastických vízií k témam sexuality a «psychedélie». Žijú a tvoria v Los Angeles. Na medzinárodnom trhu s umením ich reprezentuje galéria R & Company.

Newyorská galéria R & Company sa venuje výskumu, vzdelávaniu či vystavovaniu špecifických foriem dizaj-

nerskej tvorby. Z popudu zakladateľov Zesty Meyers a Evana Snydermana predstavuje významné osobnosti z dejín dizajnu rovnako ako vychádzajúce talenty súčasnosti. Široké spektrum, ktoré galéria postihuje, zahŕňa regióny Severnej a Južnej Ameriky, Európy i Ázie; špecializuje sa najmä na povojnovú tvorbu. Rozsiahly archív, knižnica a zbierka R & Company tak excelentne mapuje významné kapitoly v evolúcii dizajnérskeho žánrov.

Monograficky komponovaná výstava «Cool World» v galérii R & Company (New York) je prvou sólovou prebliadkou bratov Haasovcov v Amerike. Potrvá do 10. januára 2015. r-and-company.com, thebaasbrothers.com

Komentár

Dielo Nika a Simona Haasovcov v mnohom pripomína prácu podobne naladenej autorskej dvojice z talianskeho štúdia Formafantasma. Oba páry pristupujú k odvážnemu experimentovaniu s výrobnými postupmi podobne, nachádzajú očarenie v neobvyklých materiálových substanciiach a konfrontujú svoje mierne «alchymistické» vízie s dizajnérskou realitou v podobe autorských originálov. Z formálneho hľadiska však výsledné diela Haasovcov nemôžu byť odlišnejšie od tých, pod ktoré sú podpísaní Andrea Trimarchi a Simone Farresin z Formafantasmu. Kde jedni nachádzajú metafyzické vytrženie, druhí odhaľujú atraktivnosť čitateľnej skratky či silu kultivovaného humoru. Tam, kde sa jedni oddávajú elitnému formalizmu, druhých láka subverzia a zrozumiteľné kultúrne odkazy. Všetkých však rovnako charakterizuje náruživá invencia v otázke použitého estetického jazyka. (ML)